

Mensen als jij en ik

Afgelopen week was ik in Mosul, Irak. Ik was op stap met bommenruimer Julius. Julius nam me mee op een moeizame wandeling over een smal pad met rul zand, aan weerszijde gemarkeerd met rode paaltjes. Links en rechts lagen talloze explosieven. Na een kilometer kwamen we bij een autowrak. Twee jonge broers, vluchtelingen uit door IS bezet gebied, waren met hun roestige pick-up truck oud ijzer aan het verzamelen geweest om wat geld te verdienen voor hun familie. De broers reden, zonder dat ze het wisten, dwars door een mijneveld. Aan hun autospoor konden we goed zien waar ze gereden hadden, rakelings langs minstens vijftig verschillende bommen tot zij uiteindelijk, het was onvermijdelijk, bovenop zo'n explosief reden. Van de auto was niks over. Als door een wonder overleefde de jongste jongen de explosie. Zijn oudere broer was op slag dood.

Hij was 20, ongeveer zo oud als veel van jullie hier zorgeloos bij elkaar op Lowlands. In vrijheid en met een toekomst vóór jullie. Een toekomst die jullie zélf bepalen, waarin jullie zélf richting kiezen.

Een vluchteling heeft niks te kiezen.

Gemiddeld zijn zij 17 jaar lang op de vlucht. 17 Jaar achter een hek en rollen prikkeldraad in een vluchtelingenkamp of als stadsvluchteling in een bedompt hok wat je met veel te veel mensen voor veel te veel geld huurt.

Getraumatiseerd door wat je gezien hebt. Soms zonder je vader of moeder, of broer, of kind, omdat zij het geweld níet overleefden.

In het kamp woon je bovenop elkaar, er is geen werk. Alleen een lagere school, heel soms een middelbare school en daarna houdt het op.

Je kunt niets, je bent niets en je bent compleet afhankelijk van hulporganisaties.

We hebben het over mensen zoals jullie en ik.

Uiteraard realiseren de Syrische vaders in Libanon zich, op de vlucht voor de oorlog thuis, dat hun kinderen die nu 5 of 6 jaar niet naar school zijn geweest, kansloos zijn in de toekomst.

Natuurlijk weten moeders in Congo dat hun verkrachte dochters nooit meer een fatsoenlijk huwelijk zullen kunnen sluiten.

En vanzelfsprekend weet de jeugd in de talloze vluchtelingenkampen ter wereld drommels goed dat hun leven stokstijf stil staat.

Een vluchtelingenbestaan is een bevroren bestaan. Zonder toekomst, zonder keuzes. Talenten blijven onbenut, ambities in de kiem gesmoord, vluchtelingen mogen meestal niet werken, en zijn nergens welkom, daar in de regio evenmin als hier in Europa.

In tegenstelling tot wat sommige dames en heren politici jullie willen doen geloven, komt slechts 4% van alle mensen op de vlucht naar Europa.

De rest blijft vooral in eigen land, of in een vaak arm buurland. Veruit de meeste vluchtelingen blijven het liefst zo dicht mogelijk bij huis. Daar waar ze de taal spreken, de cultuur begrijpen en misschien een beetje welkom zijn. Alleen als de uitzichtloosheid overheerst en er géén zicht is op terugkeer naar huis, pas dán

stappen vluchtelingen op een wrakke boot naar Europa.

Opvang in de eigen regio. In veruit de meeste gevallen betekent dat dus hopeloosheid, uitzichtloosheid, afhankelijkheid en armoede. En vaak ook uitbuiting, verwaarlozing, landmijnen, seksueel geweld.

Denk daar eens aan als je opvang in de regio als magische oplossing uit de hoge hoed hoort komen tijdens discussies over wat wij ervaren als een 'vluchtelingencrisis' op Europees grondgebied. Niemand zal het méér met de oplossing van opvang in de eigen regio eens zijn, dan de vluchtelingen zélf. Maar dan moet die opvang wel menswaardig zijn, en perspectief bieden. Anders wordt opvang in de eigen regio alleen een middel om óns probleem op te lossen, en vluchtelingen buiten de deur te houden.

We hebben het over oplossingen van problemen van mensen zoals jullie, en ik.

Waarom word ik niet moedeloos?

Precies daarom. Omdát het gaat over mensen als jullie, en ik, die het waard zijn om ons voor in te zetten, die het waard zijn een kans te krijgen. Ieder mens is het waard gered te worden, zij net zozeer als jij, en ik. En het kán.

Er zijn veel voorbeelden van vluchtelingen die na een hele zware periode toch weer een nieuw leven konden opbouwen, dankzij de hulp van mensen zoals jullie en ik. Dankzij mensen als Julius, die zoveel mogelijk bommen ruimt, met gevaar voor eigen leven, vóór spelende kinderen op zo'n landmijn stappen.

Ook het verhaal van Grace, tot slot, laat zien dat het onmogelijke mogelijk is, als jullie en wij een klein beetje helpen.

Kleine dappere Congolese Grace werd voor dood achtergelaten door de rebellenbeweging die haar familie voor haar ogen vermoordde, en Grace meenam het oerwoud in. Maandenlang stond ze vastgebonden aan een boom, werd ontelbare keren verkracht.

Toen Grace uiteindelijk in een ziekenhuis kwam kon zij haar urine en ontlasting niet vasthouden, Grace was zwaargewond en mentaal kapot. Voor Grace hoefde het allemaal niet meer. Precies op dat moment ontmoette ik haar, nu ruim 5 jaar geleden.

Alhoewel Grace ondanks talloze operaties fysiek nooit meer de oude zal worden heeft ze, dankzij haar onvoorstelbare veerkracht en de hulp van artsen, psychologen en andere hulpverleners, het leven weer opgepakt. Grace helpt nu haar lotgenoten, werkt in het ziekenhuis en verkoopt zelf verbouwde groenten. Met de opbrengst kocht zij een huisje. Grace straalt en sprankelt, elke keer als ik haar zie. Dit had ik in 2012 niet voor mogelijk gehouden.

Kleine, dappere Grace was een vluchteling, iemand als jullie en ik, op zoek naar veiligheid, geborgenheid, en een toekomst. Een vrouw als jullie en ik, die een kans kreeg.

Als je weer 's iemand hoort roepen dat die vluchtelingen lamelendelingen, profiteurs en een groot probleem voor óns zijn, denk dan nog eens aan dappere kleine Grace.

Dank jullie wel.